

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatti gr. BÁNYFI ház emeletében.

Megjelen a lap hetenként háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. A 3. évfolyamra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhatalmas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatálnál kezeltek. A nyilatkozatok cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Hogyan gyanúsítják az erdélyi magyarokat?

(H. S.) Követeink és regalistáink azon határozott lépése, — melyszerint az octroyált alapszabályok mellett, Szebenbe összehívott külön erdélyi országgyűlésben való tetteges részvételtől óvakodva, egy sérelmeinket felfejtő, s egy a trón, mint törvényeszerült alkotmányunk iránti határozott ragaszkodásunkat tolmácsoló feliratnak ő Felségehez való juttatását határozták, s azzal Szebenbe odahagyták, — mint ezt egyik minapi cikkünkben megjósoltuk, a legferdebb magyarázatokra szolgáltat alkalmat. Pedig a tény maga oly leplezetlenül áll bárki előtt, hogy annak valódi jelentését csak elfogultság vagy rossz indulat befolyása alatt lehet elmagyarázni.

Amaz rossz koponyát, ez pedig rossz májat feltételez.

Minék tulajdonítsuk már most a „Const. Oest. Ztg.” egyik legközelebbi cikkét (Antwort an drei Geheimräthe), a melyben többek közt azt mondja, hogy a „renitens (!) követei és regalisták a jogfolytonosság terére lépve” azért vonakodtak belépni a szebeni gyűlésbe, mivel „oly országgyűlést akarnának, a melyben régi mód szerint csak a nemesség (!) legyen képviselve, holott ez képtelenséggé vált mód, a melyre még az a báró Kemény is, a ki most protestál (!!!), mint volt erdélyi korlátnok többé nem gondolt!”

Ama „renitens” (?) követei és regalisták óhajta-e szerint a jogfolytonosság teréről — bizony még a legutolsó bécsi surrogat-káffeschankban sem titok, mert a magyar közvéleményt mindig őszinte nyílt szótól tolmácsolta, a mely bécsi lapokban is viszhangozt, — csak egy oly országgyűlés felé irányul, a melybe a követei a jogfolytonosság elve szerint, az 1848-diki I. és II. törvénycikkek alapján hivatnának meg, tehát „nem csak a nemesség régi mód szerint”, a mit magunk organikus törvényhozás utján eszeréltünk fel a jogegyenlőség elvének megfelelő, habár a suffrage universelle veszélyes határaitól, a most octroyált alapszabályoknál inkább óvakodó választási törvénnyel.

Igen jól tudja ezt a „Const. Oest. Ztg.” is, s valóban bámulunk, hogyan állhat elé egy hozzá hasonló tekintélyt igénylő organum oly otromba váddal, mely még nyersebben állítatik elő fenemlített cikkének corollarumában, a hol bölcsekedését így fejezi be: „és így, ezek a mágánások (t. i. a magyar követei és regalisták) bebizonyították (?), hogy el vannak szánva, fentartani kiváltságait, minélfogva csak ők és véleményük jogosult, s az ország nekik engedelmessékedni tartozó többsége csak misera contribuens plebs!”

Ily önkényileg ferdíteni el a kiáltó tényeket, ez oly méltóságon alóli szellemi vandálistás, a melyre magunkat a legszorultabb helyzetben sem éreznők feljogosítva.

Ha a „Const. Oest. Ztg.” tart valamit a becsületbeli kötelesség felől, e silány gyanúsítást tartozik visszavonni, miután a „Wanderer” közelebbi számában már tüzetes kivonatát olvashatá azon legalázatosabb felirattal, melylyel az erdélyi magyar követei és regalisták ő Felsége előtt felfejték ama komoly indokokat, miknélfogva a szebeni gyűlésben résztvenni, egy a trón, mint az alkotmány iránti hűségben gyökerező jogérzelmek által visszatiltva érzék magukat. De szabadon a feuebbi gyanúsítás ellenében czáfolatul csupán annyit kiemelünk, hogy ez iratban

nem hogy csak egy szó volna is megpendítve a „Const. Oest. Ztg.” által ránk fogott retrograd vágyak és türekvések érdekében, sőt a „Wanderer”-beli közleményből is láthatólag határozottan ki van fejezve azon óhajítás, vajha minél előbb alkalom nyílne arra, hogy a kor-szellemet követett 1848-diki magyar legislatio vívmánya a jogegyenlőség érdekében a magyar közvélemény illetékes szavazatával járulhatna, melyet ne talán elavult kiváltságok érdekében megtagadni egy magyarnak sem szándéka, nem is óhajta.

Valóban ma már az ó-világ viszonyai közt megöszült, legkérgesebb magyar legfitkosabb álmai közt is hasztalan keresnők azon ábrándot, hogy a jogcontinuitás elvével átugorhatnók 1848-at, szabadelvű intézményeivel együtt. Még az 1847 mellett rajongó „Pesti Hírnök” ez az odvas „municipalismus” haladókla tanát gédelgető lap, mely azt igényli, hogy pártja van, s e párt 1848-at vele együtt feladni kész, még az sem ábrándozik oly képtelenséggel, minővel a „Const. Oest. Ztg.” az 1848-as szemponthoz szigorúan ragaszkodó erdélyi magyarságot vádolja, miszerint kiváltságos hűbéri jogviszonyok visszaeserését célzó türekvések által a jogegyenlőség elvét sarkából kivetni bárki is akarhatná a végett, hogy visszavarázoltassék azon kor, midőn politikai jogokat gyakorolni csak a nemesség volt illetékes.

E kiváltságos kor érzekapui örökre bezárultak megettünk 1848-ban; magunk zárjuk be azokat manu propria, s valamint akkor nem és soha ezélt, ugy most sem szorultunk arra, hogy a kor intő szavát megérteni, a szabadelvűség erényét ha kell áldozatok árán is gyakorolni bécsi vagy nem tudom hová való publicisták és politikusoktól tanuljuk meg.

Szánalomteljes mosolylyal olvastuk a minap a „Gazeta Transilvaniei” szebeni levelezőjének (B.) azon gyanúsítását, hogy a magyarok azért nem akarnak bemenni a szebeni gyűlésbe, mert ezek az aristokraták — minden magyar kisebb nagyobb mértékben aristokrata lévén — szégyenlik egy padon ülni azokkal, a kik (t. i. a román követei és regalisták) még nem rég rabszolgák voltak.

S imé, most a nagytekintetű tudós „Const. Oest. Ztg.” fedezi fel a „renitens” magyarok be nem menetelének szörnyű titkát, mondván, hogy ezek a rettenetes emberek csak olyan országgyűlésben akarnak megjelenni, a melynek minden tagja „jól született”, eredeti vagy szerzett nemességét bebizonyíthatja, családját legalább is a középkor felágaztatni, bozogatni képes.

Mintha iroznának megérteni e nevezetes lépés valódi alapokait! Inkább sületlen ráfogások és haszontalan gyanúsítások ráerőszakolása, mintsem a kérdés valódi felfogásában, a tényállás constataálásában látszanak gyönyörűséget találni, a mi ha úgy van, ám lelkők rajta! de a historiat nem ők csinálják, mert a historia — a mi felgátsunk szerint legalább — nem hazugságok tára.

És itt lehetetlen óvást nem fennünk a „Concordia”-ban szintén megkezdett, s mint látszik, rendszeresen folytatott gyanúsítások ellen is.

E lap 57-dik számában Catone Censorinur többek közt azt mondja, hogy: „miután a magyarok (Szebenből való) eltávozásuk folytán elszalaszták ez alkalmat is, a románok iránti testvéries hajlamuknak, az annyiszor különféle versioikban elmondott igazság, szabadság- és egyenlőségszeretettüknek tanubizonyosságát adhatni, bebizonyítják, hogy ők csak a régiek maradtak.” stb.

Ugyan e lap egyik közelebbi számában a lugosi levelező következőleg elmélkedik:

„Eddig általában az hallatszott, hogy magyar testvéreink előrebocsátott óvástételeik mellett bemennek az országgyűlésbe, s részt fognak venni a román nemzetiség törvényesítésének tárgyalásában, bebizonyítandók ez uton is testvéries érzelmeiket s valódi kötelességeik teljesítése iránti hajlamukat; s csak akkor, midőn a Reichsrath kérdése került volna szőnyegre, elvükhez ragaszkodva, hagynák oda az országgyűlést. Azonban most, midőn a kir. propositok 1. és 2. pontjainak tárgyalásánál nem akarnak részt venni, vajlon ezen eljárás, a priori nem mutat-e azok részéről egy tényleges, habár ki nem mondott óvára a román nemzetiség s hitvallásainak törvényesítése s egyenjogúsítása ellen? Vagy nyiltabban szólva, nem egy tényleges óvástétel-e ez, valamint a román nemzet inarticulatioja, egy nyelvének a hivatalos közlekedéseknél harmadik nyelvű felvétele ellen? S vajlon ezen, bár negatív eljárást nem lehet-e a románok irányában ellenségesnek, s az annyiszor hirdetett testvériség elvét desavoulónak jellegezni? Fáj a lelkünk, midőn akarva nem akarva, kénytelenek vagyunk az erdélyi magyarok e magatartását, mint a románok elleni tényleges árulást (???) constatirozni!” stb.

Tehát a „Concordia” írói szerint az erdélyi magyar követei azért nem mentek be az erdélyi országgyűlésbe, hogy ne keljen a román nemzetiség becikkelyezéséhez járulniok.

E föltevés egy nagy tévedésen alapul, s a mennyiben az erdélyi magyarságot igaz ok nélkül gyanúsítja, méltatlanságot foglal magába, a mely egész súlyával visszaesik oda, a honnan ered.

Hasztalan ráfogás az, hogy a mi küzdelmünk a román vagy bármely nemzetiség érdekei elleni küzdelem, s egyéb semmi sem volna. Más itt a bökkenő, s csak nemzeti hűség, csak az önbecsület szenvedelmé hiteteli el akarmely román publicistával, hogy a kérdés sarkpontját egyencsen az ők ügyük képezi.

Az 1848-iki magyar legislatio törvényszerűleg kimondván a jogegyenlőség elvét, az alkotmányos joggyakorlat tere megnyílt a román nemzet számára is, mert ez elv nem monopolium gyanánt foganatosítottat csupán a magyar néptörzs érdekében. Fajdalom, szerencsétlen bonyodalmak közbejötté miatt a reformok műve nem fejeztethetett be.

Következett azon tíz évi absolutismus, mely alatt nem állott hatalmunkban semmit is tenni vagy csak ki is nyilatkoztatni sem a magunk, sem más érdekében.

Az 1860 oct. 20-diki diploma kibocsátása után az alkotmányos reorganisatio alkalmával azonban nem siettek-e az erdélyi megyék bizottmányai a méltányosságnak tényleges bizonyítványát adni, a megyei statutorius joggyakorlatának mindjárt első momentumában határozatot hozván, hogy a jegyzőkönyvek román nyelven is vitessenek, s a beadványokra a válasz mindig a beadvány nyelvén szolgáltatassék ki, s vajlon az akkori megyei bizottmányokba nem három négy annyi tag választottat-e be, mint a hányan most a provisoriumbeli megyei bizottmányokban ültek?

Az 1861-diki magyar országgyűlés, felosztatott, s a nemzetiségi kérdést illetőleg csak óhajtatást nyilváníthat a kérdés leheto legméltányosabb megoldása érdekében, de e nyilatkoztatás oly tünepélyes volt, hogy annak komoly jelentőségét el nem ismerni csak a legnagyobb méltatlansággal lehet.

Az 1861 nov. 4-dikére összehívott külön erdélyi országgyűlés kérdésében az erdélyi kir. főkezmányszek ismeretes representatioja, sőt azon különvélemény is, mely a három román tanácsos (Aldulean, Lázár, Dunka, most Szebenben ülő követei) által aláírva azzal együtt felküldetett, határozottan kiemeli, hogy a román nemzetiség becikkelyezése, vállalásának s nyelvének egyenjogúsítása egy törvényes országgyűlésen lenne eszközölendő.

Valamennyi erdélyi megye és székely szék ő Felségehez intézett feliratában kinyilatkoztatá, hogy egy törvényes országgyűlésen örömet járul a nemzetiségi igények méltányos kielégítése végett szavazatával.

Azonban a törvényes országgyűlés helyett követeink meghívtak az octroyált alapszabályok mellett Szebenbe összehívott országgyűlésre, a melyben, hogy minő erkölcsi okoknál fogva nem vesznek részt követeink, nem egy cikkben fejtegetők már, s elég világosan és leghitelesebben magyarázza maga az ő Felsége elébe terjesztett magyar felirat.

Minden méltánytalan vád és gyanúsítás ellenében, s különösen „a román nemzet elleni tényleges árulás” vádjá ellenében megoltalmaz minket, ha nem egyéb, saját lelkiismeretünk és öntudatunk, hogy se a korona, se az alkotmány iránti hűségünk erényét még percig se gondolkodtunk feleslebből az árulás bűnével!

0 cs. kir. ap. Felsége legújabb leirata a követválasztás kérdésében.

3674. szám.

Mi első Ferencz József,

Istennek kegyelméből Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország Apostoli Királya, ugy Lombardia, Venecze, Galiczia, Lodomer és Illyria Királya, Ausztria Főhercege, Erdély Nagy-Fejedelme és Székelyek Grófja stb.

Méltóságos, Tisztelendő, Tekintetes, Nagyságos, Nemzetes, Tisztes, Okos, Értelmes, Összintén kedvelt Hiveink!

Nagy-Szeben kir. városunkba folyó évi Szent György hó 21-én kelt kir. leiratunkkal egybehitt, és Szent Jakab hó 15-én megnyitott kedvelt Erdély Nagyfejedelemségünk országgyűlésére, az ezen országgyűlés részére Általunk kibocsátott ideiglenes országgyűlési alapszabály nyomán megválasztott férfiakból többen, habár választóiknak megbízásait elfogadták, és az országgyűlés helyén megjelentek, csakis Szent Jakab hó 22-én adták át az országgyűlés Elnökségének abbeli nyilatkozatokat, hogy ők az országgyűlés tanácskozásában részt nem vehetnek.

Ennek folytán több választó-kertületben az Általunk kibocsátott ideiglenes országgyűlési alapszabály és ügyrendtartás 5. és 13. §-ai értelmében, új választások eszközölésének esete állván be, az ügyrendtartás 13. § értelmében már megalakult országgyűlés elnöksége, ezen új választások foganatosítása végett már hozzatok kedvelt Hiveink folyamodott.

Azon választó-kertületekben is, melyekben ezen férfiak országgyűlési követeinek választattak, a választásbani részvétel felszólítottak, atyai meghívásunknak engedelmessé, számosan és élken vettek részt a választásokban, miáltal tagadhatlan jelét és tanúságát adták az időpont fontosságára és azon visszaíthatatlan szükség helyes megértésének és érzésének, hogy a sok függőben levő bel- és minden egyes jó vagy rosszlelet súlytalan érintő és feltételező tárgyak, az ország képviselőinek a törvényhozásban részvétele által, alkotmányos uton megoldassanak és rendeztessenek, és Erdélyországnak az ősbírodalomhoz állami viszonya, az 1860. évi börtölő hó 26-án kelt határozványok alapján keresztülvitessék.

Sőt még az 1861. évi Karácsonhó 12-én kelt ideiglenes által életbeléptetett törvényhatóságok képviselőiteinek csaknem mindegyi-

ke, úgy szinte az Általunk kibocsátott országgyűlési alapszabály nyomán országgyűlési követek küldésére feljogosított egyes községek képviselése is, melyek ezen országgyűlés törvényességét, vélt jogi szempontjukból kiindulva, kérdés alá vonandónak tartották, és ellene elvileg jogfentartással éltek, mely jogfentartás különben Általunk minden egyes esetekben mint érvénytelen nem létezőnek nyilváníttatott, az ország politikai, nemzeti és valódi érdekeit, és a korviszonyok kívánalmait érett megfontolásra vévén és méltatván, császári királyi és nagyfejedelmi felszólításunknak hódoló hűség- és engedelmességgel megfelelvén, a jelenleg már megalkant Erdély Nagyfejedelemségi országgyűlésbeni részvételét, hazafüli alattvalói kötelességnek és szükség kívánalmának tartották és igen csekély kivétellel a közeponti választmányokat, melyeknek az országgyűlési követek megválasztásának eszközlése tüzetett kötelességül, összeállították és így maguk részéről is, az országgyűlési létesülésben legnagyobb készséggel közreműködtek.

Mi ezért a fenebb említett férfiak nemleges, az ország valódi érdekeit félreismerő tartása felől annál nagyobb sajnálattal és visszatartással értesültünk, mivel az ezen országgyűlésben képviselve lenni kívánt választók bizodalma méltányosan kiérdemelte volna azt, hogy a megválasztottak, ha politikai nézetük és személyes meggyőződésük meg nem is engedi, miszerint ezen országgyűlésben résztvegyenek, a vett megbízásukat inkább el nem fogadták volna, nehogy választói ezen országgyűlésben, az új választások eszközlésének rövid idejéig is, képviselést nélkül maradjanak.

Sőt ezen sajnálatunk tetőztetett még azon értesítés által is, hogy ezen férfiak közül többen — mit örömet dícsérettel elismertünk — átvett megbízásuk teljesítésére készek voltak, de nagy részben csak téves hitegetések és azon állítás által vétettek ezen nemleges tartáshoz való csatlakozásra, hogy nemzetiségük érdekeit csakis egyértelmű eljárás által menthetik meg a veszélyeztetéstől.

Az országgyűlés elnökségének megtalálása következtében Ti kedvelt Híveink, a több választási kerületekben szűkséggé vált új választások gyors eszközlésére a kellő intézkedéseket hihetőleg már megtették, ha pedig ez, mind ekkoráig nem történt volna, meg hagyjuk Nektek ezennel kedvelt Híveink, hogy ezen intézkedéseket haladéktalanul megtegyétek.

Egyszersmind meghagyjuk Nektek kedvelt Híveink, hogy ezen választásokban részvételre az ideiglenes országgyűlési alapszabály nyomán feljogosított választóknak adjátok tudtul elismerésüket a felett, hogy kedvelt Általvalóink boldogságára irányzott atyai szándékainkba helyezett gyermeki bizodalommal engedelmességgel felhívásunknak akkor, midőn Erdély Nagyfejedelemségünk egybeült országgyűlésére a követek választását fogadták, azokat egyszersmind felszólítván arra, miszerint az új választásokban mentől számorszában részt vegyének, minekutána ezen részvétellel csakis az első választások eszközlése által tanúsított azon kívánatukat és szándékukat tettegesítene és nyilváníttatnak, újlag, hogy ezen országgyűlésben, általuk választott követek által akarnak valóban és tetteleg képviselve lenni.

A választók figyelmeztetendők e mellett azon tárgyak magas jelentőségére, melyek ezen országgyűlésnél tárgyalás alá jutnak, ezéjla lévén ezeknek, az ország bonyolított belviszonyaiba felderített világosságot, a közgazdasátsába és igazság kiszolgáltatásba rendet és egyszerűsítést hozni, — a különböző nemzetiségeket és hitfelekezeteket megnyugtani, — végleges állapotok utját törni és megállapítani, melyek következőleg létszeresen fognak kifejlődni és kivimelődni, — a sokféle kérdéseket, melyektől az anyagi érdekek és az általános jólét feltételeztetik, taglálni és megoldani, — végtére az országnak az ősbizodalomhoz államjogi viszonyát keresztülvinni, és ezáltal az ország anyagi kifejlődésére az ősbizodalom, annyira szükséges és elutasíthatatlan segítségét és támogatást megnyerni.

Lelkükre kötendő továbbá, mennyiben érintetik ez által nemcsak az összes jólété, hanem minden egyes, és a lakosság azon nagy számú osztályának jó- vagy rosszát is, mely főképpen és kiválólag saját szorgalmára, saját kézi munkájára van szorulva, — hogy az országgyűlésbeni képviseltetésük tulnyomólag csak saját jól felfogott érdekükben fekszik és válik kívánatossá, — hogy még azon férfiak is, kiket elő az első választás alkalmánál bizodalommal megválasztottak, azon esetben, ha irántuk előbbi bizodalomukat még megtartanak, és azokat netalán újlag megválasztanak, az új választások eszközlésében nem csak a választók ismételt tanúsított abbéli kívánságát és szándékát, hogy ezen országgyűlésben képviselve legyenek, meg kellene hogy értsék, hanem mit különbeni becsületérzésük és hazafüli érzületüknek fogva el akarunk hinni, újabb megbízásunknak, annál inkább eleget teendők.

minthogy a választók feljogosításának alapja, nem a korábban fenállott az 1848/9. évi és azt követett tetteges állapotok által kivétel nélkül vált alaki jogban, hanem az Általunk, más törvényes és alkalmazható alap hiányában kibocsátott ideiglenes országgyűlési alapszabályban gyökerezik.

Azon férfiak Loyálisától elvárjuk továbbá azt is, miszerint ők, ha dacára annak, hogy választók az új választások eszközlése által komoly akaratjukat ezen országgyűlésben saját követek által képviselve lenni ismételve nyilvánítták, az új netalán reájok eső követválasztások folytán is, politikai nézetükkel összeegyeztethetnek nem találják az országgyűlési tárgyalásokban résztvenni, ebbeli megbízásuk el nem fogadását mindjárt kinyilatkoztatják, nehogy választók az országgyűlés előhaladó tárgyalásaiban még több ideig képviselést nélkül maradjanak, és ismételt új választások eszközlésére, melyek a választók nagy része számára mindig tetemes személyes áldozatokkal vannak összekötve, alkalmat szolgáltatásának.

Ezeket kívül meghagyjuk nektek kedvelt Híveink, miszerint kedvelt Székelyföldünk lakosságát, melynél a mint értesültünk zavargó, atyailag jóakaró szándékainkat gyanúsító fondorkodások által, azon félelem kísértetik, gerszteni, hogy nemzetiségük általában és főképpen a N-Szeben kir. városunkban egybeült országgyűlés által veszélyeztetni szándékolják, — a Mi császári királyi és nagyfejedelmi, a Székelyek Grófja nevében biztosítást, hogy országos atyai szívünkől egy gondolat sincs távolabb, mint nemzetiségük elnyomása, vagy annak veszélyeztetésének megengedése, hogy Mi ellenkezőleg minden nemzetiséget egyformán akarjuk oltalmazottaknak és feljogosítottaknak látni, és hogy mindegyik nemzetiségnek a gyakorlati életben is létesülő egyenjoguságában fekszik, minden egyes nemzetiség és nyelve fenntartásának és idővös kifejlődésének legnagyobb biztosítéka.

Ezen új választások eredményéről Mi legálázatosabb jelentéstük elvárjuk, és Nektek kedvelt Híveink egyuttal meghagyjuk, hogy ezen új választások eredményeit, és az egyes választókerületekben a választásra feljogosított egyének összes számának összehasonlító kimutatását, nem különben azok számát is, kik az első választásoknál részt vettek, úgy azokat is, kik az új választásokban részt fognak venni, magadéjében köztudomásra hozzátok.

Kikhez egybirtant Császári Királyi és Nagyfejedelmi kegyelmünk és kegyelmességgelkel állandóan bajlandók maradunk.

Kelt Birodalmi fő- és székvarosunkban Bécsben, Szent Jakab hó 30-dik napján, Urunk ezer nyolczszáz hatvanharmadik, uralkodásunk pedig tizenötödik évében.

Ferencz József m. p.

Gróf Nádasdy Ferencz m. p.

Ő császári királyi Apostoli Felségének saját parancsára:

Gróf Teleky Miklós.

A választfelirati javaslat.

Szentséges császári és apostoli királyi Felség!

Legkegyelmesebb Urunk!

1. Mióta császári és apostoli királyi Felség a pragmatica sanctio erejénél fogva trónra hivatva, a birodalom kormányzatát átvette, Erdély most legelőször vagyon azon réag hajtott helyzetben, hogy e Nagyfejedelemség képviselői országgyűlésileg egybeülve láthassák.

2. Az ország, mely a legrégibb időkől fogva megszilárdult és a történelemben mélyen gyökerező és alkotmánnyal birt az alatt, míg komoly események a korlátlan kormányhatalom uralkodását szűkséggé tevők, mely fájadalommal nélkülözé évek során át az alkotmányos szabadság élvezetét.

3. Azonban e viszonyok nyomása fölötti minden panasz mellett is nem lehet tagadni azt, a mi a helyreállított és erőlyesen fenntartott rend oltalma alatt a hatalmasan haladó fejlődés megbeesülhetlen vívmányaként az emberi és állami élet mezején megélelődött.

4. Az állampolgárok törvény előtti egyenlőség, az egyházaknak és hitfelekezeteknek biztosított törvényes elismerés, a rend és születtől független hivatalképesség, az állampolgárok mindenikére kiterjesztett közös véd- és adózási kötelezettség, a robot megszüntetése, az ingatlan birtokon fekvő nyomasztó terhek megváltása és elvégre a közbenös vámvonalok eltörése a birodalom kebelében megdönthetetlen, maradandó becsüli oly tények, melyeknek hatalma az összes birodalom folytonosan haladó megszilárdulásához és megerősödéséhez vezető feltartóztatatlan menetel jelezi.

5. E haladás legálázatosabb ténye gyanánt Auszria hű népei Felséged azon nagygyűlést elhatározást tisztelik, hogy Felséged az uralkodói hatalom korlátlan gyakorlati helyébe oly alkotmányt kegyeskedett léptetni, mely az általvalók részvételt a törvényhozásban megállapítja és az által, hogy a különböző né-

pek emlékeit, joguzeit és jogényeit a birodalom egysége és hatalmi állása elutasíthatlan szükségleteivel kiegyeztetőleg összekapcsolni törekszik, a királyságok és országok mindenikének nyíltan és kétségen kívülleg meghatározott jogi állapotok kezességét biztosítja és egyszersmind az annyira szükséges együttes közreműködést leltéséggé teszi.

6. Az 1860 évi Mindszent-hó 20-án kibocsátott császári diploma azon állandó és visszavonhatatlan államalaptörvény, mely a birodalom bel-álmajogi viszonyait szabályozva, a határvonalakat körülírja, melyeken belül az egyes országok autonómiaja és önállósága gondos megóvása mellett az államalkotmány az összes birodalom közös ügyei általános képviselével fölépítendő.

7. Minthogy azonban az állam közös törvényhozásában való részesedési jognak gyakorlatbavétele okvetlenül meghatározott rendet és alakot igényel, Felséged az 1860. évi Mindszent-hó 20-án kiadott Diplomával megkezdett művét befejezendő, az 1861. évi Bőjt-elő-hó 26-án kelt császári Nyiltparancsral az állam alaptörvényt a birodalmi képviselét iránt kibocsátani és ezzel az alaptörvénynek egész tartalmát, mint a birodalom alkotmányát, a népeknek oly ünnepléses biztosítással kegyeskedett kihirdetni, hogy ezen alkotmányt nemcsak Felséged és Utódai az uralkodásban sérthetlentül teljesíteni és fenntartani, hanem bármily megtámadás ellen császári hatalma teljességével védelmezni és oltalmazni fogják.

8. Ezen állam-alaptörvények tartalma és kezessége értelmében a törvényhozási jog ezentul csakis az alkotmányserüleg egybeült képviselő testületek közreműködésével az országgyűléseken és a birodalmi tanácsban lesz gyakorlandó.

9. Felséged bölcsességének ezen ténye, mely a magasatos uralkodói nagyság fényes emlékjele gyanánt tündöklök, Erdély Nagyfejedelemsége képviselétét is a leghalásabb örömmel tölti el, nemcsak azért, mert az ország belügyeire nézve a régi jogot visszanyerte, hanem azon új okból is, mert Erdély hivata van, a birodalom közös ügyei tárgyalásában a számos testvéreikkel hazafiasan egyesülve közösen határozó résztvenni.

10. Az ország lakói tulnyomó többsége nagy fontosságot tulajdonít e Nagyfejedelemség — mint a magyar szent korona egyik külön és független tagja — évszázadokon keresztül megörzött önállóságának és ehhez képest tökéletesen egyetértve Felséged kimondott nyilatkozatával, annak 1848. évben Magyarországgal meghatározott egyesítését teljes törvényerővel létrejöttnek nem tekintheti.

11. Az ország régi alkotmánya egész és teljes terjedelmében visszaállításának ellene állott ama tény döntő hatalma, mely a néptörzökök, nyelvek és hitfelekezetek mindenikének érdekét megóvó egyenjoguság elve fölállításával a kor követeléseit visszavonhatlanul tolmácsolta.

12. Amde mindenek egyenlő joga az egyesek — legyenek azok törzökök, nemzetek vagy testületek — minden előjogát kizárja.

13. E tekintet kívánalma igazolta azon mélyen beható változások fenhagyását, melyek az ország képviselése megállapítása módjára vonatkozólag a lakosság minden érdekének megfelelnek.

14. Minthogy az 1799. országgyűlés XI. törvényezikére a jogegyenlőség elve mellőzése nélkül visszatérni nem lehetett, más törvényes és alkalmazható alap hiányában császári és apostoli királyi Felséged csupán az uralkodói kötelesség kényszerűségének engedve, a Nagyszeben szabad királyi városába egybehívott országgyűlés számára határozottan ideiglenes jellegű és csak is a jelen országgyűlésre érvényes új választási rendszabályt és ügyrendtartást kegyeskedett kiadni.

15. Az ország lakossága bizodalomteljesen engedve Felséged meghívásának, szüntogy, mint áthatra azon meggyőződéstől: hogy a függőben levő és az egyes állampolgárok érdekei súlyos megsértése nélkül további halasztást nem szenvedő sok fontos kérdések megoldása fölötté szükséges, — a választó kerületek mindenikében kivétel nélkül a választásokat a kiadott választási rendszabály alapján végrehajtotta, — és a megválasztott képviselők legnagyobb része egyidejűleg a Felséged bizodalománál fogva legkegyelmesebben meghívott férfakkal együtt az országgyűlésben is jelent.

16. Mi, mint Erdély Nagyfejedelemsége törvényhozó testülete, mi, mint a Felséged iránt legőszintébb hódolattal viseltető országgyűlési tagok, az előszabott fogadtatást letévén a tántoríthatatlan hűség érzelmeivel értettük az 1863. Sz. Iván hó 15-én, 3117. sz. alatt kelt legfelsőbb leirat magasatos császári és apostoli királyi Felséged a legnyiltpabban, minden félremagyarázatot kizárólag és éppen ezért a legteljesebb bizodalmat ébresztőleg az ország képviselétét hívóközlöni kegyeskedett.

17. Valóban nagyok és nehezek a feladatok, melyek sürgős megoldást igényelnek.

18. De vezéreltetve az igazság elvétől és áthatva a beklükkenység szellemétől komoly akarattal kezdünk az előnkbe tűzött munkához, bizton és állhatatosan remélve, hogy egyetértés által gyarapodott erők őszinte szövetségének sikerülni fog, a legnehezebb munkát is szerencsésen bevégezhetni.

19. Jól tudjuk, mit vár tőlünk a haza, mit a birodalom.

20. Annnyál mélyebb sajnálat fogja el keblünket, hogy néhány választó kerületnek a nép által küldött képviselői még meg nem jelentek és a korona bizodalmanál fogva meghívott jeles férfiak közül is fejedelmők meghívásának nem mindnyájan felelték meg, mert ha az ország képviselése e körülményben kötelességszerű működésére nézve akadályt nem is lát, a testvéreink sorából tapasztalatdús több hazafi távolmaradása mégis fájdalmas akkor, a midőn az egész ország és polgárai mindenikének java és ezeken lefontosabb érdekei elmozdításáról van szó.

21. Reméljük mind a mellett, hogy magának a lakosság minden rétegeiben haladlag újat törő jobb belátás csendesen működő befolyása alatt az elrendelt új választások útján az országgyűlés közremunkáló erőkké fog gyarapodni azon választó kerületekből is, melyek hibájokon kívül, sőt akaratok elleuéré eddig még képviselve nincsenek.

22. Az országgyűlés megnyitására Felséged felhatalmazott kir. országgyűlési biztosa nekünk a Ferdinánd császár ő Felsége trónjáról leléptét és Ferencz Károly cs. kir. főkeczeg ő fensége lemondását tárgyzó, Olmützben 1848. évi karácsony-hó 2-kán kelt okmány hiteles másolatát oly megjegyzéssel adta át, hogy Felséged megengedi az országgyűlésnek, miként a legfelsőbb udvari lakhelyre küldendő küldöttség által azon okmány eredetijét megtekintheti.

23. Az országgyűlés tökéletesen meg levén győződve a közlött okmány hitelessége iránt, tekintettel az Erdély fejedelemsége reudei által is az ausztriai háznak a haza megmentése körül szerzett halhatatlan érdemei iránt való legelőnkbe hála jeléül 1722. évi Bőjt-máshava 30-kán megerősített pragmatica sanctio alaptörvényére, a bemutatott okmányt az abban hitelesített tények valósága és az abban megállapított cselekvények jogérvényessége iránti meggyőzéssel tudomásul veszi.

24. Ugyanazon felhatalmazott kir. országgyűlési biztos kezéből átvettük továbbá a mindharom országos nyelven ünneplésesen kiadva nyozott 1860. évi Mindszent-hó 20-kán kelt császári diplomát és a hasonlóképpen császári diploma alakjában kibocátott, a birodalmi képviselétet tárgyzó, 1861. évi Bőjt-előhava 26-kán kelt alaptörvényt is, — készek levén, a szabadelvű államrend megszilárdítására irányzott, az összes birodalom népei mindenikének adományozott birodalmi alkotmányban nyilváníuló jóakaró szándék hálás elismerésül szentséges császári és apostoli királyi Felséged által hozzárk intézett, e két diplomának az ország törvényeibe iktatását illető felszólításának oly módon felelni meg, hogy ez iránt az országgyűlés által külön törvényezik készítettessék és Felséged elé legkegyelmesebb megerősítés végett fölterjesztessék.

25. Erdély nagyfejedelemsége törvényei minden trónralépés alkalmára az ország irányában követendő szokást illetőleg bizonyos, az 1791. évi 11 törvényezikben megállapított szabályt tartalmazván, Felségednek a Leopoldi diploma megerősítése iránt adott nyilatkozata nagyfontos-águ tény.

26. Szentséges császári és apostoli királyi Felséged szárd elhatározottsággal tudtul adja az országgyűlésnek, hogy a Leopoldi diploma iránt bevett szokást meg nem tartatja, mután oly sok pontja lehetetlenné vált és a fejedelm igazságszeretetével és lelkiismeretével össze nem fér: megerősíteni azt, a mi tetteleg lehetetlené vált.

27. Igazat mondani és az ígéretet bevaltani: fejedelmekre és népekre nézve a legfőbb parancsolat.

28. Éppen azért tölt el minket és az országot tisztelettel és hódolattal Felségednek saját meggyőződéséhez és lelkiismeretére nagyságához való azon ragaszkodása, mely szírint Felségedreik erkölcsiileg lehetetlen, szóval erősíteni meg azt, mit valószínű nem lehet.

29. Tagadhatatlan, hogy az irt diplomának, melyet ő Felsége Isteben boldogult I. Leopold császár Erdély fejedelemségének az ausztriai uralkodás oltalma alá átvételekor 1691. évi Karácsony-hó 4-dikén kiadott, sok pontja a megváltozott idők folytán teljesen tarthatlan és már régóta lehetetlenné vált.

30. Ugyanis e diploma lényegesen lön kiegyesztve, már a pragmatica sanctio által is, mely a dicsőségesen uralkodó ausztriai ház örökösödési jogát, és a kormánya alatt feloldhatatlan kapcsolatba egyesített országok elválaszthatatlanságát megállapítja, és a mely az 1744. évi III. ezikk értelmében Erdélyben is megváltozthatatlan államalaptörvény.

31. De minden változások mellett, melyeknek ezen leopoldi diploma egyes pontjai alá

vették, és a melyeknek azok, a szerves fejlődés törvénye szerint — mint mindenik állam-szerkezet — természetesen alá kellett hogy vetetessenek, annak alapjelleme, mint ünneppé, melynek tartalma az érdélyi alkotmány-jog alapját képezi, mindenkor jogörvényben maradt.

32. A miért is, különös megnyugtatósára szolgál az országnak, midőn Felséged lelkiismeretes nyilatkozatából értesül, hogy ámbár a Leopoldi Diploma iránti szokásos eljárás csak azért nem megtartható, mivel annak sok pontja teljesítése tetleg lehetetlenné vált, de azért ezen diploma alap lényegének államjogi jelentősége meg nem szűnt.

33. Tökéletesen meg is felel ez okból fel-fogásunknak és a legbensőbb háláérzettel fogadjuk szentséges császáruk és apostoli királyi Felségednek az ország ohajtott megnyugtatósára czélzó azon nyílt elismerését, és ünneplését kinyilatkoztatását:

Mikép azon esetben, hogy Erdély Nagyfejedelemsége, belállamjogi szerkezte, és annak viszonya az összes birodalomhoz, az erdélyi követeknek a birodalmi tanácsba küldetése módja iránt végrelegesen az a kormány értelmében az országgyűlés egyetértésével alkotandó törvény útján létre jöved, Felséged honatjai szíve megelégedésére szolgál, az ország kérelmei és kívánságai folytán egy ünneplés diplomát adni ki, mely Felséged utódai által is, minden időben a hódolati eskü letétele előtt megerősítendő leend.

34. Az ország ohajtásával találkozó ezen legfelsőbb ígéret bizodalomunkat növeli és gyarapítja erőnk az előttünk álló munka megkezdésénél, mely a köztölt előterjesztvények szerint a legjelentékenyebb kérdések terén fog.

35. Az országgyűlés szent kötelességének tartja, hogy minél előbb tanácskozásai gyümölcsöző eredményeit felmutathassa, mert az ország népessége várva várja az országos alkotmány rendjének megállapítását, mely által a nyomasztó bajok megszüntetése, a közigazgatásnak és igazságszolgáltatásnak szilárd, hathatós jogtalan bázisra való alapokra fektetése és más teremt a közjólétet előmozdító tövös intézmények eléréséhez vezetnek egyengetése lehetősége válik.

36. Az összes állambaozi viszonyok is sürgetőleg várnak a kívánt megálapodásra, hogy az ország teljesebb mértékben élvezhesse azon áldást, mely a birodalommal, és annak közös képviselőivel való legbensőbb összeköttetéséből ered.

37. A hivatás melyre a gondviselés Felséged választotta, hogy Erdély Nagyfejedelemsége sorsát a fordult pontok legnehezebbiben átvezesse, fénylő csillag gyanánt ragyog előttünk egész jelentőségében és nagyságában.

38. Felségeddel érezzük, hogy az előnkbe tűzött feladatok, bármily neheznek is látszanak, mégis valahára meg kell, hogy oldassanak.

39. Az ország hűséges képviselője építve az ügy igazságára, áthatva az önmérséklet, egyetértés és türelem érzésével, Felségednek népei mindegyikének boldogságára és jólétére irányított őszinte jóakarattal legteljesebb bizodalommal fogadja.

40. Ekként Isten segítségével a munka, melyhez fogunk, biztosan és szerencsésen sikerülend.

Kik a legfontosabb császári ház iránt tántoríthatatlan hűséggel, bizodalommal és ragaszkodással a legmelyebb tisztelettel öröklünk. Szentséges császári és apostoli királyi Felséged

legálázatosabb hű alattvalói Erdély Nagyfejedelemsége országgyűléseleg egybegyűlt képviselői.

Nagyszében, 1863 évi Kisasszony hó 2-án.

A császár, Lengyelország és Európa.

„A császár, Lengyelország és Európa” című röpirat, melyet némelyek Granier de Cassag-naknak, mások Macquard-nak, Lagueronniére-nek, meg mások Grandguillonnak tulajdonítanak, s mely Párisban igen nagy sensációt gerjesztett, így hangzik:

„A nemes szívű egyénnek melyen meghaták a lengyelországi események. Európa minden részében ugyanezen rokonszenv nyilvánult. Ha császár ő felsége egyedül szíve sugallatára halgat, kétségkívül már régen kimondatott volna az eldöntő szó.

Azonban, különösen az államügyekben a szívnek az ész által kell szabályoztatnia. Csúpnak az a jó s igaz politika, mely a kötelesség teljesítésében áll. Mindazáltal a perc megválasztása igen nagy fontosságú dolog, s az eszközöknek mindig teljesen arányban kell állniuk a czállal.

Valjon helyre fog-e állítani a lengyel trón, s valjon visszanyerend-e ezen nagy nemzet saját létét s függetlenségét? Valjon a sir fenekeiről életre ébredend-e az? Egyedül Isten, ki minden esemény kombinációt

kezében tartja, határoz ezen nagy politikai földadat fölött.”

A földadat most is ugyanaz, mi akkor volt, midőn 1806. dec. 1-én Napoleon tollba mondá a nagy hadsereg 36-dik hadi jelentésének amaz emlékeztető szavait.

I. Napoleon, ki oly nagy volt lángeszénél fogva, néha nagyon elhagyta magát, ragadtatni lelkének heve által. Ő, kinek katonai stratégiája minden hibától ment volt, gyakran növekedni látta a nehézségeket lépései közben, a diplomai stratégiának némely csekély hiányai következtében.

Törekedjünk tehát a lengyel kérdés megoldására, türelmetlenség s gyöngeség nélkül.

Franciaország kijelenté, hogy mennyire érdeklő őt Lengyelország sorsa. A császár kormánya soha sem tanúsítja hiában valamely nagy ügy irányában rokonszenvét. Ha a lengyel ügy békésen elintéztethetik, annál jobb. De valjon kilehetend-e kerülni a háborút?

I.

A politikai téren nem létezik nagyobb horderejű kérdés a lengyelnél. Annak mind barátai, mind ellenségei előre sejtik, hogy ebből roppant zavar eredhet. Ha ezen nemzet megszüntetése a múlt században megváltoztatta a politikai világ ténylegét, annak helyreállítása jelenleg szintén minden európai állam lététét érintené.

A vállalatok nagyszűrtése nem ok arra, hogy azok meg ne kísértessenek; föltéve, hogy azok jogosak s szükségesek; de óvakodnunk kell az illúzióktól, s magunknak tartoznunk azal, hogy semmit se hamarkodjunk el, midőn a visszalépés nincs természetünkben.

Melyek tehát azon pártok Franciaországban, melyek jogosan szemére vethetnek a császár kormánynak, hogy nem siet elég gyorsan Lengyelország segélyére? Talán a legitimisták lennének ezek, kiknek kormánya az 1815-ki szerződéseket aláírta, s már utban volt arra, hogy benső szövetséget kössön a sz. pétervári udvarral, közvetlenül július bukása előtt? Talán az orleanisták lennének ezek, kiknek részéről eserbén hagyatás a lengyelekre nézve annál fájdalmasabb volt, minél többször ismételték ígéreteit? Vagy talán a republicanusok, kik 1848 után színtugy, mint 1794-ben, megérdemlették, hogy a lengyelek ezt mondják róluk: Ők szép programokat készítenek, s éppen úgy járnak el, mint azok, kiket megbuktattak.

XV. Lajos, Lajos-Fülöp, Robespierre s Lamartine ugyanazon politikát követték Lengyelország irányában.

Egyedül I. Napoleon segíté a lengyeleket, s megbánta, hogy többet nem tett. S ne feledjük, hogy ő később volt I. Sándor császárt magától elidegeníteti, a nagy nép területét veszélyeztetni s koronáját elvesztetni, sem-hogy beleegyezzenek annak kijelentésébe, hogy Lengyelország soha sem fog többé nemzetül helyreállítani.

Habár Napoleon császár gondosan óvakodott is minden vakmerő politikától, senki sem adott jogot azt gondolni, vagy éppen azt mondani, hogy semmit sem teend Lengyelországgal.

Ő tenni fog valamit; ez bizonyos; de maga idejében és saját módj szerint. Ahoz képest fog többet vagy kevesebbet tenni, a minő magaviselőlet fognak az oroszok s lengyelek tanusítani.

Lengyelország, egy hallatlan baleset következtében 3 nagyhatalmasság közt osztatván föl, valahányszor nyugtalankodik, azon veszélynek teszi ki magát, hogy koalíciót idézzen elő önmaga s azok ellen, kik védelmére gondolnának. Egy ily koalíció legőzösebb végett szükséges lenne, nyíltan a forradalom segélyét venni igénybe. De Napoleon császár sokkal több zálogot adott a rend ügyének, sem-hogy azt lehetett volna tőle várni, hogy ily módon emelje föl újra a lengyel nemzetet; bármily kedves legyen is az személyes érzelmei előtt.

Van a politikai ideológiának egy oly mód-szere, mely a kérdéseknek akkép fölállítasában áll, hogy minden ellenségünkkel egyszerre kelljen harcolnunk.

Már pedig csúpnak azok lehetnek a radikál elméletek barátjai, kiket nem terhel a hatalom felelőssége; vagy a kik ily felelősség mellett sem ijednének vissza az általános conflagrációtól.

Meg kell gondolnunk, hogy a császár szív-ből ohajtja a szent szövetséget megújítását meg-gátolni, némelyeket magával sodorni, másokat neutralisálni, s hogy ily nemes czél tekintetéből minden létező s a haladásban inkább vagy kevésbé érdekelt politika erőit egy esőmban egyesíteni igyekezett. Ez csúpnak mérsékelt jellemű s az engedményeket ki nem záró politika által lehetséges.

„Az elszigeteltségi politika nem az ő politikája. Ő szilárd s beállítvány politikát avatott föl, melynek nem vallotta kárát 1854 s 1855-ben. (Folytatjuk.)

Orosz válasz a franciaia sürgönyre.

A „Moniteur” jul. 22-én közli Gortsakoff herczegnek Drouyn de Lhuys francia külügy-minister junius 17-ki sürgönyére adott választ. A válasz itt következik:

„Gortsakoff herczeg báró Budberg ő exejához.

Sz. Pétervári, jul. 14.

Báró ur! — Montebello hg átadta nekem másolatban a franciaia külügyminister ur ide-melékelt sürgönyét.

Méltányoltuk azon érzelmeiket, melyek franciaia ő felsége kormányát arra hirták, hogy kifejezze ohajtását a lengyel királyságot háborító nyugtalanságok gyors lecsendesítése tárgyában. Örömmel látjuk, hogy a Tuillériák kabinetje egyszersmind méltányolja a bennünket lelkesített eszmét, midőn első lépéseink megfelleltünk.

Ez eszme, báró ur, nemcsak abbeli vágyunkból származott, hogy kielégítsük az irányunkban legbarátságosabb módon kifejezett ohajtást. Ez eszmét ezenkívül azon erkölcsi solidaritás sugalta, mely a nagyhatalmak között létezik, a minden országheli forradalmi elemeknek mind jobban szembe-tünő működésével szemben, mely ma a lengyel királyságra pontosult össze s a kérdésnek európai érdekű oldalát képezi.

E tárgyra annyival inkább föl kell hív-nunk Napoleon császár kormányának figyelmét, mivel emez izgatások egyik fő tüzhelye Páris. A lengyel emigratio felhasználván társadalmi összeköttetéseit, ott roppant terjedelmű (vaste) összeesküvést szerzett, melynek czélja egyrészt a franciaia közvélemény félrevezetése példátlan ráfogások és rágalom által, másrészt a rendtelenségek táplálása a királyságban részünt anyagi segélyezés, részünt egy titkos bizottmány terrorizmusával, részünt és főleg az által, hogy egy külső tetleges intervencióról való hitet terjeszt a lázadás legesztelenebb törekvéseinek érdekében.

E befolyás ma fokutforrása azon mozgalmak, melyek nélküle elenyészett volna a törvények hatása alatt, s a tömegek közönye vagy ellenszégülése által. Itt kell hát keresni az erkölcsi okot, mely meghosszabbhatja a sajnos állapotot, mely állapot megszüntetését maga a franciaia kormány, mint mi, a béke és emberiség nevében ohajtja. Szeretjük binni, hogy nem fogja megengedni a nevével való visszaélést a lengyelországi és európai forradalom érdekében.

E tekintetek szabták meg báró ur azon felhívás jellemét, melyet a tuillériák kabinetjéhez intéztünk; meghatározzák egyszersmind azon eszmecseré tárgyat és horderejét, melyre azt bocsátottuk. Midőn a rend komolyan meg van zavarva valamely államban, a szomszéd államok nem maradhatnak közönyösek, a többi hatalmak kétségkívül érdeklődhetnek benne a közbiztosság érdekében. De pozitív jog nem alapulhat másan, mint a fenálló szerződéseken. — Ez az, miért még egy barátságos eszmecseréből is, mire különben hajlandók vagyunk, ki kell zárunk minden czélzást az orosz birodalom oly részeinek tárgyában, melyekre nem alkalmazható bármennyi nemzetközi okmány valamely különös kikötése.

A mi a lengyel királyságot illeti, a külügy-minister ur nézeteinket osztja, — midőn közli gondolatjait azon eszközökre nézve, melyek véleménye szerint az ország kibékeltetését eszközölhetik. — Megelégedéssel constatáljuk, hogy e gondolkodás egyezik császár ő felségének ama szándokaival, melyek irányát kifejtém f. é. május 14/26-iki, Brunnow báróhoz intézett sürgönyömben, s melynek egy másolata Drouyn de Lhuys urnak leendő átadásával ut megbitzamt.

A franciaia külügyminister elismeri maga is, hogy e rendszabályok közül több részét teszi azon tervnek, melyet felségük urnak magának kifizűtött. Hozzá tehetem, hogy nagyobb része vagy már el van rendelve a császártól, vagy elő lesznek későbbi fejlemények által, melyeket ő felsége fentartott magának, s melyek alapgondolata világosan kimutatott.

Mindamellett emlékeztetnem kell hoznom, hogy a tapasztalás határozottan kimutatta, mennyire önámítás fogna lenni eme kombinációra számítva a lengyel királyság erkölcsi kibékeltetésében, mielőtt a külső rend s a tekintély iránti tisztelet helyre nem állítatik.

Valameddig a jelen rendtelenségek tartanak, s főképp valameddig egy külső intervenció reménye él, mely a lázadás leghatalmasabb rugója, e helyzet kiküldetlhetlen következménye egyfelől komolyan gátolni fogja mindazon rendszabályok alkalmazását, melyeket a császári kormány tett, s más részről a lengyel felkelők visszavetendik még akkor is, ha azon egész terjedelmet nyerik, melyet a franciaia külügyminister ur kijelöl. A felkelőkkel le nem

tétetik a fegyvert a Drouyn de Lhuys ur sürgönyében említett hat pont által kisebb nagyobb erővel kifejezett árnyalatok által az amnestiával tett módosítások, a belizagatási autonómia, és a nemzeti képviselő, melyek egy részben már megadták a királyságnak. Sőt inkább egy lépéssel közelebb fogják látni magokat reményeik s törekvéseik céljához, mely nem egyéb, mint a külföldön irántok nyilatkozó rokonszenvnek tetleges intervencióig való vitele, legtulzottabb követeléseik érdekében, ők ebben következőleg bátoritást fognak látni, hogy megmaradjanak mostani magatartásukban. Aból vonandó következtetések homlokegyenest ellenkezni fog a várt eredménnyel. Az képes tartósabbá tenni és el-mérgezni a sajnos helyzetet, melynek a franciaia kormány, valamint a császári kabinet godoskodása is minél előbb véget akar venni.

Drouyn de Lhuys ur sürgönyében még két más eszmét találunk kifejezve: az ideiglenes kibékeltetését a katonai „status quo” fentartásával s azon nyolcz hatalmasság értekezletét, kik aláírták az 1815. május 27. (junius 9-diki) főkörmányt.

Az első öt illelőleg, bár mily forró ohajtjuk is a vérontás mielőbbi megszüntetését, de azért bizonyos megerősítésünkre kerül ezen kombinatio értékét felfoghatni. Hisszük, hogy a franciaia kormány se tapasztalna több nehézséget, mint mi, ha körülírnia kellene jellemét, horderejét és módját bár mily olyan végrehajtás eszközésének, mely azon katonai status quo meghatározását czélozná, mely bizonyosan nem állhatna meg egy törvényesen constituált, szabályszerű hadserege támaszkodó kormány és egy titkos comité közt, melynek alapja a terrorizmus, eljárása bűn, s szolgál az erőkben szétszóró rebelli bandák. Hasonló elemek közt a transactionnak csak egy neme van, mely a rend szükségével, a császár méltóságával, s az orosz nemzet és hadsereg érzelmeivel összefér, s ez — a felkelők meghódolása. Midőn ez már megtörtént, akkor a mi felségük urnak hajlani fog kegyelmességének sugalmaira — a souverain legszigorubb kötelességei szerint.

A második kombinatio, vagyis az értekezlet illelőleg, mi éppen nem vitatjuk az 1815. május 27-diki (jun. 9.) bécsi főkörmányt aláírt hatalmak abbeli jogát, hogy meggyőződésük szerint magyarázhassák azon egyezmény teteit, melyhez járultak.

Habár ezen szerződés első cikkében minden elmondott, a nélkül, hogy gyakorlati eredmény lett volna, mi azért az engedékenységi szellem és figyelem szempontjából mindig hajlandók vagyunk elfogadni az eszméket, melyek velünk a diplomacia rendes útján közöltek.

De egy conferentia összehívása felettébb tulajdonán ezen magyarázási jog (droit d'interpretation) határait. Hasonló összejevetel, tárgyzva olyan kérdések megvizsgálását, melyek a belső administratio legbensőbb részleteire vonatkoznak, egyenes beavatkozást képezne, melyet egy nagyhatalom annál kevésbé engedhet meg, minthogy az a fenálló szerződéseknek sem szellemé, sem bettiben nem foglaltatik. Távol attól, hogy ezen értekezlet hathatna a kibékítés czéljára, midőn az nem feltételezne mást, minthogy a felkelők az egyezkedésre hajthatlanabbak, s a kormány kevésbé tisztelt legyen.

Az eljárás, mely 1815-ben követetett, elég világosan látszik mutatni a tanácskozákos természetére, melyek megkezdethetnek oly kérdések felett, melyek egy részről általános érdeket érintenek, más részről pedig a határos államok koronajogának kizárólagos közigazgatási részleteire vonatkoznak. Azon időszakban egy gyakorlati megkülönböztetés hozott be az érdekek két kategóriája közt. Az első külön alkudozási tárgyat képeztek az orosz, osztrák és porosz udvarok között, mint melyet a történeti hagyományok, állandó érintkezés s közvetlen szomszédosság szoros solidaritásba hoztak. Mindazon intézkedések, melyek a bécsi congressus idejében az ő illelőleges hatalmak által helyezett lengyel területek belső közigazgatását s kölcsönös viszonyaik szabályozását czélozzák, azon külön szerződésekben alapították meg, melyeket ezen udvarok 1815. apr. 21-én (május 3) egymás közt s egyenesen kötöttek. Ezek aztán csak következőleg egészítették ki részleges conventiók sora által mindannyiszor, mennyiszor a körülmények kívánták. S csakis ezen szerződésekben említett s Európát érdekelhető főelvek azok, melyek a bécsi congressus máj. 27-ki (jun. 9) okmányában mindazon hatalmak aláírásával ellátottak, melyek arra hivatva voltak.

Ezen főelvek ma nem forognak kérdésben. Hanem a közigazgatási részletek, s a belső rendezések hasznos anyagot szolgáltatathatának a három udvar közti beszélgetésre a végből, hogy a bécsi szerződés stipulációi által érintett lengyel birtokaiknak helyzete a jelen sztkéséggel, s az idő haladásával összhangba hozas-sék. A császári kabinet mátl fogva készen nyilatkozik a bécsi és berlini kabinetekkel hasonló érintkezésbe bocsátkozni.

Nem ismételteti ön, báró ur! eléggé, hogy a fájdalmas helyzet kimenetelét, mely minket nem kevésbé foglalkoztat, mint a francia császár ő felsége kormányát, egyrészt és főleg azon jóakaratu s felvilágosult nézetekben keresendő, melyeket felségünkben Lengyelország, valamint birodalma többi részének is jóléte feletti gondossága felkelt, és másrészt azon solidáris cselekményben, melyet a nagy hatalmak erkölcsileg gyakorolnának, hogy megbinsítsák azon párt törekvéseit, mely az európai continens felforgatását célozza.

A gyakorlati megoldásnak e nélkülözhetetlen elemén kívül csak veszélyes félreértések lehetnek Lengyelország és a közbeke jövőjére nézve, vagy egy párt vétkes fondorlatai, mely kész hazája és Európa nyugalma esetén tervei valószínűsítésének feláldozni.

Semmi sem ártana inkább a rend és az engedelmesség művének, mely a kabinetek figyelmét felhívja, mint meg nem egyezés (desaccord) önmagok közt, és semmi se használja annak inkább, mint egyetértésük.

Es ezért fejeztük ki a francia császár ő felsége kormányának a kívánságot, hogy ezen egyetértéshez baráti fejtegetésekkel juthassunk. A parányok, melyek kölcsönös méltánylásunkat elkövetik, nem oly felőlők, hogy e reményről le kellene mondanunk. Egy záloggal többet találunk azon előrelátásban, mely a francia császár ő felsége Franciaország és Európa érdekeit méltányolja, valamint azon bizalomban, melyet a francia külügyminister ur tanúsít felségünk uralkodása által létrejött rendelkezések iránt.

On szives leendő s ürgönyt Drouyn de Lhuys ur előtt felolvasni, s ő excéla kezében annak másolatát visszahagyni.

Fogadja báró ur stb.

Gortsakoff.

POLITIKAI HIREK.

Franciaország. Páris, aug. 3. Az újabb tudósítások ismét igen hareziasan hangzanak. A „France” azt írja ugyan, hogy Anglia vonakodik azonos jegyzék küldésére rá alani; mivel nézete szerint időt kell engedni Oroszországnak a megfontolásra. Azonban a „Köln. Ztg.” párisi levelezője biztos forrásból jelenti, hogy a mostani francia hadügyminister Randon tábornagy le akarja tenni a tárcáját, a mi harezias jelenségre mutat; továbbá Fould a pénzügyminister már több ízben akart egy békés hangú cikket közölni a „Moniteur”-ben, de nem adtak helyet neki.

Ugyancsak a „Köln. Ztg.”-nak írja, hogy Anglia és Ausztria a Pétervárra küldendő vizsgálóeletet szerkesztését Franciaországra bízzák. Drouyn de Lhuys ur ez okmány szerkesztésében abból a szempontból indul ki, hogy azonos, vagy esetleg egyittes jegyzék küldéséről van szó. Palmerston lord nagyon dicsőreleg nyilatkozik III. Napoleon eszélyes mérséklésétől. Így a hatalmak között a legbensőbb egyetértés létezik, s ha Oroszország ismét tagadólag felel, úgy a békekinézések nagyon roszulállanak. Pedig Budberg báró Párisban kevés reményt nyújt engedményekre az Oroszország által követett politikában. Napoleon császár még e hó folytán össze akarja hívni titkos tanácsát, a mi természetes és méltó figyelmet gerjeszt, miután tudva van, hogy a császár csak a legfontosabb esetekben szokta titkos tanácsait összehívni.

A párisi „Presse” Mickiewicz Lászlónak, a Párisban meghalt hírneves lengyel költő fiának Czartoriski László hercegre intézett követező tartalmú levelét közli:

„Herceg! Szükségesnek tartom tiltakozni a czim ellen, a melyet ön felvett, mint diplomatai foglalkozás Párisban és Londonban. A diplomatai dictatóság nem kevésbé veszélyes, mint a katonai, a melyet Mieroslawski tábornok egy pillanatra felvett volt. Ez a két intézkedés egy eselszövény és meglepés eredménye volt, a melyeket a történelem el fog kárhoztatni. Ön nem képviselheti Lengyelországot a külföld előtt hasznatható modorban, mert önnek oly családi érdekei vannak, a melyek ellentétben állanak a nemzet érdekeivel. Nekünk valóban okunk van önnek jelszuit, csupán uralkodói nagyravágásának szolgáló politikájától félni. Az ön atyja által 1831-ben folytatott alkudozásokat forradalmunk megbukása főokának tartották. Önnek saját eljárása Konstantinápolyban 1855-ben, a melyet atyám oly szigorúan, de egyszersmind oly igazságosan bírált meg, a legméltóbb okadóra kell hogy ösztönözzön minket a jelenre és jövőre nézve. Ön egyetlen egy eszközt hajbász: hogy udvarról udvarra járva, árlejtes utján alkudja ki Lengyelország helyreállítását. A felkelés első hónapja alatt lehagolt, most pártokra szakít ön bennünket. Fajdalommal vagyok önnek, herceg, alázatos szolgálja: Mickiewicz László.”

A francia lapok részvő sajnálatukat nyilvánítják a szakadás előidézésére irányzott fellépés felett most, a midőn oly nagy szükség volna a lengyeleknek egyetértésre. Vanak, a kik nem ok nélkül vádolják Mickiewitzet, hogy ő a forradalmi kormány által demagóg elveit elbocsátott Mieroslawskinak, s az orosz szolgálatból csak most tisztességgel kilépett Wielopolski marquisnak egy füst alatti titkos ügynöke. Különböző feltűnik, hogy Mickiewicz éppen most tőr ki Czartoriski ellen, a midőn Wielopolski Londonban éppen most hirdeti fenn az ő Sándor császárral íratni uton folytatott értekezését, dicséskzik, hogy a hatalmak javaslatait hasznosoknak találja s politikai mátyr gyanánt mutatja meg magát, a ki hazafias érzelemből mondott le hivataláról!

Jólétesült körökben azt beszélik, hogy a berlini kabinet jegyzéket küldött Párisba, a melyben készen nyilatkozik, a legszigorubb semlegességet követni a lengyel ügyben, ha Franciaország biztosítja a porosz tartomány területi egészét.

A mexikói kérdésre vonatkozólag azt írják, hogy a császár Forey tábornagnak a Franciaország ellen harezolt mexikoiak vagyona elkobzásáról kiadott rendeletét visszavonta.

Olaszország. Turin, aug. 1. Az „A. Ztg.”-nak írják: A hadügyminister több nem ad szabadságot a tiszteknek. Nemesak a közmunkák ministere utazott el a Mont-Cenisre, hanem Peruzzi, della Rovere, sőt a mint némelyek mondják, Minghetti is odamentek, hogy Napoleon herceggel értekezzenek. Azt hiszik, Francia-, Angol-, Dán és Svédország közt köteendő véd- és dacszövetségről van szó; Ausztria mellőzésével, a mint a felhivatalos lapok állítják.

A „Köln. Ztg.” levelezője is hasonló jelenségekről tudósít. A hangulat itt — írja töb-

bék közt — nagyon harezias; s miután a háboru lehetőségét nagyon közel látják, többé már nem is igen csinálnak titkot belőle, hogy miben egyeztet meg Francia- és Olaszország. A levelező úgy van értesítve, hogy a turini kormány kötelezte magát, szükség esetén egy hajóhadat és 60,000 emberből álló szárazsereg adni Franciaország rendelkezése alá; úgy azonban, hogy mind a tengeri, mind a szárazsági hadak költségeit egyedül Olaszország hordozza. Olaszország Franciaország mellett maradna még akkor is, ha Ausztria is benne lenne a nyugati hatalmak szövetségében. A király élénk levelezést folytat a császárral s ő felsége meg van győződve, hogy III. Napoleon keresni fogja Olaszország segítségét s Anglia és Ausztria nélkül is, csupán Olasz-, Svéd- és Törökországra támaszkodva, háborút izen Oroszországnak. A ministere azonban nem osztja királyi urak e nézetét.

Németország. Berlin, aug. 3. Olvasóink emlékezni fognak, hogy a midőn az országgyűlés utóbbi felszólalása után Berlin város tanácsa és képviselőtestülete küldöttséget indított a királyhoz, hogy a mostani politikai rendszer megváltoztatását kérjék, a küldöttség nem nyert bebocsátást. Ekkor a városhatóság meghatározta, hogy többé, a jelen politikai viszonyok közt, semminemű ügyben nem fog küldöttséggel járulni a trón elébe. A napokban halálhozván meg Frigyes porosz királyi herceg, szóba jött, hogy a tenetesen Poroszország fővárosa hivatalos küldöttség által képviselve legyen. Az indítvány azonban 34 szavazattal 26 ellen megbukott azon alapon, hogy a városhatóság nem lehet következtelen érintett határozathoz.

A „Berl. B. Ztg.” úgy értesít, hogy az orosz császár hajlandó volna engedékenyebbnek mutatkozni a nyugati hatalmak követeléseire. Gortsakoff herceg ugyan határozottan ellene van a császár e nézetének; azonban azt hiszik, hogy az uralkodó akarata minden esetre győzni fog s ennek következtése lenne Gortsakoff visszalépése.

Orosz- és Lengyelország. Újabb csatákról nincsenek tudósítások. Egy varsói, aug. 2-áról szóló magán levél szerint ott a hir kering, hogy e hó 9-én a felkelés magában a városban is ki fogna tűni. Ez azonban csak orosz cselekedés, a mi kiteszik abból, hogy a forradalmi városkapitány egy kibocsátványában inti a lakosságot, hogy legyen nyugodt s ne engedje magát orosz ügynökök mesterkedése által tévútra vezetni. A nemzeti kormány, felkelés esetére, kellő időben fogja értesíteni a lakosságot.

Törökországból, hir szerint, egy erős lengyel csapat vonult be Moldába, hogy Podoliának vegye az útját. A Kostangatanál lefegyverzett 40 tisztet és 170 közkatonát Kuza fejedelem török földre akarja szállítani. E végett már alkudozás is foly az osztrák Lloyd-s a francia gőzhajózási társulattal.

Varsóból közlik a „Czas”-sal az ottani várólul. 23- és 24-én számkivételbe elszállított felkelők névsorát. Ilyen szállítás minden héten történik egy-kettő, és így az Orenburgi sivatagoknak eddig már jól be kell népesítenie lenniük. Egy másik névsorban azokat a földbirtokosokat közli a „Czas”, a kiket a Kalisi kormánykerületben, forradalmi részesség gyanujából, saját birtokaikon elfogtak. Közülük Grabow-ki, Walewski, Prandzinski stb. fő len-

gyl családi nevek olvashatók. A 70 éves Potrokonski urnök is elfogták.

A „Wilnai futár” közli Murawieffnek egy rendeletét, a mely szerint minden elfogott felkelő, különösen pedig nemes ember és pap 24 óra alatt főbe lövendő. Mult hó 20-án lőttek főbe Kosakowskit, Stanitzewskit és Wilkomi-erzet.

Görögország. Athéne, jul. 25. Az itteni állapotokról írják az „O. D. P.”-nak: Athéne még mindig néptelen. A lakosságnak fele a Pyraüsban keres menedéket, idegen hadi hajók oltalma alatt. A bankot folyvást angol és francia katonák őrzik. Az orosz katonaságot oly feltűnő hidegséggel és megvetéssel fogadták a többiek, hogy összetűközés kikerülése végett vissza kellett őket szállítani hajóikra. A kormány meghazudtolta ugyan a hirt, hogy Leonzacos a naupliai erődot elfoglalta volna; mindazáltal nagy a félelem, hogy a nevezett bátor tiszt, a kinek emberei vakon engedelmeskednek, valami cinyit fog el követni. Most miután a városból minden katonai van távolítva, a kormány is bátorodott a hadsereg felsőbb tisztikarát is megroztalni; azonban itt is pártnézetek voltak az irányadók.

Ujabbak. Varsó, aug. 1. Néhány nap óta nem hallhatni a felkelők és oroszok közti ütközetekről; azonban több mint valószínű, hogy a felkelők ezt a fegyverszünetet maguk erősítésére és begyakorlására használják. E célra nagy szolgálatot tesznek nekik az orosz és porosz hadseregbeli szökevények; s a lengyel vadász és lovas csapatok e tekintetben már nagy előhaladást tettek. Lithuániában folyvást dühög a felkelés; mind a két fél példátlan elkeseredéssel harezol. A felkelés mind inkább terjed észak felé; a közlebb mult hetekben a lengyel előcsapatok egész Kur- és Lievlandig kiszáguldottak.

Turin, aug. 4. A francia batóságok folytatják intézkedéseiket a brigantik elnyomására. Egy napolyi stürgöny szerint a francziák elfogták a serracantei brigantik főnökét.

— Uj York, jul. 25. Lee tábornok 10,000 emberrel erősödve a Potomac felvidékén a Marylandot és Washingtont fenyegeti. Az észszeirás élénk ellenszégülésre talál Marylandban. Uj Yorkban folyak az elfogatások. Hre jár, hogy Morris szigete elesett. Az egyesültiek elfoglalták Wytheville-t s a Virginiai és Tennessee közti vasúti összeköttetést megszakították. A délieket Manassessgápból kivetkék.

Gabonaár Kolozsvárt Augusztus 6-n 1863.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 4 frt 20 kr. Elegybúza 3 frt 10 kr. Rozs 2 frt 20 kr. Arpa 1 frt 30 kr. Zab 1 frt 20 kr. Törökabúza 2 frt 30 kr. Pitykó — frt — kr. Marhahús 13 kr.

Bécsi börze Augusztus 7-kén: Nemzeti kölcsön 82.20. 5% Metalliques 76.70. Bank-részvény 794.—. Hitel-részvény 190.80. Váltó Londonra 112.40. Ezüst 111.—. Arany 534 1/2. 1860-diki Állam kölcsön 101.55.

Augusztus 5-én: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 76.50. Erdélyi 75.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

NEM HIVATALOS.

Hirdetés.

(163)

Melyélfogva alólírtnál találtatnak: eladó falusi birtokok. A bel- és külvárosban eladó házak és telkek. Bérbe adandó szállások. Kisebb és nagyobb mennyiségben eladó borok. Marha tartásra és bízalásra nagyon czélszerű eladó lenmagpogácsa, akár mekkora mennyiségben. Illo kamatra de tisztá biztosítékra kiadandó pénz és urhéri kötelezvény. Elfogadtatnak tisztán kimutatott utólagos kárpótlási tőke ajánlatok 50 percenttel előre fizetve.

Keresetnek pénz kamajára bérbe adandó szállások, és végre egy uraságnál, vagy földbirtokosnál megbízottsági, vagy jószágigazgatói állomás. Mind ezekben valamint akár minő eladás, vagy vásárlási megbízásokban pontosan elár bel-monostor utcában 192 szám alatt lakó

IFJ. SZENKOVICH MÁRTON, h. alkusz.

(156)

ISKOLAI KÖNYVEK ÜGYÉBEN.

Miként eddig, úgy a közelgő iskolai évben szükséges könyvekre nézve is bátor vagyok az erdélyi t. cz. tanár urakat és a népiskolák tanítóit biztatással felkérni, sziveskedjenek a szükséges könyvek mennyiségéről engem minél előbb értesíteni, hogy azokat a **kellő időre** késedelem nélkül megküldhessem.

A bolti árak minden körülmények között szigorúan megtartatnak; és a megrendelések a lehető számú ingyen példányok kíséretében, **pon-tosan és gyorsan** eszközöltetnek.

Végül még szükségesnek tartom megemlíteni, hogy iskolai irodalmunk legújabb termékeit szivesen elküldöm megtekintés és választás végett, a nem használható könyvek azután bármikor visszakiutdethetvén.

STEIN JÁNOS,

erdélyi muzeum-egyleti könyvtáros és kiadó.

(162)

Egy művelt képzettségi fiatal ember, mint postagyakornok a károlyfehérvári postabivatálnál elfogadtatik. Biztosítékot nyújtók előnyvel bírnak. Személyes vagy levél általi megkeresések, Olivaresi Guzman Dénés károlyfehérvári postamesterhez intézendők.

(150)

Ezennel van szerencsém a helybeli és vidéki t. cz. művelt közönséget értesíteni: hogy az orláti és görényi Papirgyárak raktára, ugyisintén a csehországi finum Porcellán edények, Tükör és Üvegtermékek raktárát, mely ez előtt a b. Józsefa ő ngya piacsíri háza alatt a kapu melletti boltban 6 évig létezett, közelebből általtettem ugyanezen házban a „Le-vélhez címzett” Bányay K. név alatt, már 12 év óta itt levő kereskedésembé.

Ezen kereskedésem a most hozzá csatolt nagy helyiség által, valamint czélszerű berendezés, egy nagyobb választású árucikkkel még duzsabban el van látva mint ennek előtte volt; mely szerint kényelmesebben válogatható: mindenféle Galanterie, Norinbergi árucikkek, Gyermekjátékok, Porcellán edények, Tükrök, metszett üvegtermékek, pipere és Illatszerek, Iró- és Rajz eszközök, Chinai ezüst és közönséges evő szerek, házi és uti kellé-kek s a többek „oly mérsékelt jutányos áron” hogy minden osztályu vásárlók megelégedéseket biztosíthatom.

Azon kedvező körülmény, mely szerint a Papirgyárak tulajdonossai saját költségeken szállítatták a papir gyártmányaikat a nálam levő raktárakba, s e mellett nekem illő szá-zaletot el engednek, mely szerint én köteles vagyok mindenféle Iró, pakoló, mappa, nyom-tató és levél papirokat, éppen az eredeti gyári árban szedni, és így biztosan állíthatom, hogy valamint a t. cz. Hivatalok, tanintézetek, magán és családi körök, íródak s úgy szintén kereskedések részére is tölem a legelőszóbban vásárolható.

Látogató jegyeket fehér magas nyomással, s levél papirokat egész névvel, vagy kezdő betűkkel tetszés szerinti körzettel, jutányosan és gyorsan nyomatok.

Kereskedésem árucikkait tartalmazó nyomtatott árjegyzékekkel, s minden megren-deltekkel pontosan kívánat szerint vidékre is szolgálhatok.

BÁNYAY K. kereskedése a „Levélhez” Kolozsvárt.

(157)

Hidutezában a 303 számú ház szabad kézből eladó, vagy egy mással elcserélendő. Értekezni lehet a fenn írt háznál.

(3-3)